

Rijden onder invloed in de provincie Zuid-Holland, 1994-1995

Het alcoholgebruik van automobilisten in het weekend

R-95-60

M.P.M. Mathijssen

Leidschendam, 1995

Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV

Documentbeschrijving

Rapportnummer: R-95-60
Titel: Rijden onder invloed in de provincie Zuid-Holland, 1994-1995
Ondertitel: Het alcoholgebruik van automobilisten in het weekend
Auteur(s): M.P.M. Mathijssen
Onderzoeksmanager: Mr. P. Wesemann
Projectnummer SWOV: 52.397
Opdrachtgever: Provinciaal Orgaan Verkeersveiligheid Zuid-Holland.
De inhoud van dit rapport berust op gegevens verkregen in het kader van een project dat mede in opdracht van de Adviesdienst Verkeer en Vervoer van Rijkswaterstaat is uitgevoerd.

Trefwoorden: Drunkenness, man, driver, woman, enforcement (law), breath test, weekend, blood alcohol content, police, publicity, night, surveillance, Netherlands, SWOV.

Projectinhoud: Onderzoek naar het alcoholgebruik van automobilisten in Zuid-Holland, uitgevoerd in vrijdag- en zaterdagavonden (als onderdeel van een landelijk onderzoek).

Aantal pagina's: 35 pp.
Prijs: f 20,-
Uitgave: SWOV, Leidschendam, 1995

Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV

Stichting
Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV
Postbus 1090
2260 BB Leidschendam
Duindoorn 32
telefoon 070-3209323
telefax 070-3201261

Inhoud

1.	<i>Inleiding</i>	5
2.	<i>Opzet en uitvoering van het onderzoek</i>	7
2.1.	Steekproef	7
2.2.	Uitvoering van het onderzoek	8
2.3.	Statistische analyse	8
3.	<i>Resultaten van het onderzoek</i>	9
3.1.	Alcoholgebruik naar dag van het weekend	9
3.2.	Alcoholgebruik naar dag en onderzoeksgebied	10
3.3.	Alcoholgebruik naar dag en tijdstip	11
3.4.	Alcoholgebruik naar geslacht en leeftijd	11
3.5.	Herkomstverdeling van overtredders	12
3.6.	Alcoholgebruik naar politieregio	12
3.7.	Enquêteresultaten	13
4.	<i>Conclusies en aanbevelingen</i>	14
	<i>Bijlage 1: Enquêteformulieren</i>	17
	<i>Bijlage 2: Toelichting WPM-analyse</i>	21
	<i>Bijlage 3: Tabellen</i>	23

1. Inleiding

Alcoholgebruik in het verkeer heeft een sterk negatieve invloed op de ongevalskans en de ernst van het letsel. In Nederland is naar schatting ongeveer 20% van de verkeersdoden en -gewonden het gevolg van ongevallen waarbij alcoholgebruik in het spel was. Geen enkele andere enkelvoudige factor is als ongevalsoorzaak zo belangrijk als alcoholgebruik. Bestrijding van alcohol in het verkeer is dan ook terecht een speerpunt in het verkeersveiligheidsbeleid. En er is reden om de aandacht niet te laten verslappen: na een sterke daling van het rijden onder invloed vanaf het midden van de jaren tachtig tot het begin van de jaren negentig, is er de laatste jaren weer sprake van een geleidelijke stijging. In 1991 was in weekendnachten 3,9% van de automobilisten onder invloed, in 1992 4,0%, in 1993 4,2% en in 1994 zelfs 4,9%.

Veranderingen in het alcoholgebruik van verkeersdeelnemers en daarmee samenhangende veranderingen in de verkeersveiligheid zijn in Nederland alleen binnen redelijke termijn te detecteren via gedragsmetingen. Ongevallengegevens zijn niet alleen onvolledig maar ook in hoge mate onbetrouwbaar. Enquêtegegevens zijn voor dit doel evenmin bruikbaar, omdat mensen nu eenmaal niet erg betrouwbaar rapporteren over hun eigen gedrag, zeker niet als er min of meer een taboe op dat gedrag rust. Men is dan sterk geneigd sociaal wenselijke antwoorden te geven. Bij vroeger rij- en drinkgewoontenonderzoek werden beweerd en feitelijk gedrag gelijktijdig onderzocht; de discrepanties waren vaak zeer groot.

Sinds 1970 voert de SWOV in nauwe samenwerking met de politie bijna elk najaar een onderzoek uit naar het alcoholgebruik van de Nederlandse automobilisten, het onderzoek 'Rij- en drinkgewoonten'. Dit is een zogenaamd standaardonderzoek, dat het mogelijk maakt ontwikkelingen in het alcoholgebruik van automobilisten van jaar tot jaar op de voet te volgen. De metingen worden uitgevoerd in vrijdag- en zaterdagnachten tussen 22.00 en 4.00 uur. Het onderzoek in Zuid-Holland maakt deel uit van dat landelijke onderzoek. Maar in Zuid-Holland wordt niet alleen 's nachts het alcoholgebruik van automobilisten gemeten, maar ook 's avonds (tussen 16.00 en 22.00 uur).

De opdracht voor het onderzoek in Zuid-Holland is aan de SWOV verleend door de Adviesdienst Verkeer en Vervoer van Rijkswaterstaat en het Provinciaal Orgaan Verkeersveiligheid Zuid-Holland.

De onderzoeksgroep (automobilisten) en de tijdstippen (vrijdag- en zaterdagnachten) voor het landelijke onderzoek zijn indertijd uitgekozen op grond van hun grote bijdrage aan de alcoholonveiligheid. Bij tweederde van de geregistreerde alcoholongevallen in Nederland is het een automobilist die alcohol heeft gebruikt. En in weekendnachten gebeuren relatief veel alcoholongevallen: de vrijdag- en zaterdagnacht, die 7% van de totale week uitmaken, namen in 1994 meer dan een kwart van alle geregistreerde alcoholongevallen voor hun rekening.

Het onderzoek heeft een unieke tijdreeks gegevens over het alcoholgebruik van Nederlandse automobilisten in weekendnachten opgeleverd. Die gegevens zijn zowel voor landelijk als regionaal verkeersveiligheidsbeleid van

belang. Behalve in schriftelijke verslagen aan de landelijke en regionale opdrachtgevers worden de resultaten ook opgenomen in BIS-V, het geautomatiseerde BeleidsInformatieSysteem over ontwikkelingen in een aantal belangrijke aandachtsgebieden voor het verkeersveiligheidsbeleid. In de loop der jaren zijn diverse wijzigingen in de onderzoeksmethode doorgevoerd om de efficiëntie van het onderzoek te vergroten zonder de vergelijkbaarheid van de gegevens in de tijd aan te tasten. Zo is de landelijke steekproef ongeveer zeven maal zo groot geworden als in de jaren zeventig en tachtig, zonder dat de kosten van het onderzoek zijn toegenomen. De betrouwbaarheid van uitspraken over ontwikkelingen in het alcoholgebruik op provinciaal niveau is daardoor sterk toegenomen. Dit geldt vooral voor de relatief kleine groep zware drinkers met een sterk verhoogde ongevals- en letselkans.

De feitelijke uitvoering van het onderzoek gebeurt door controleteams van de politie, volgens richtlijnen van de SWOV. Zonder de medewerking van de politie zou het huidige onderzoek niet mogelijk zijn. De SWOV is de politie dan ook dankbaar voor haar medewerking, en voor het enthousiasme en de zorgvuldigheid waarmee de metingen steeds opnieuw worden uitgevoerd.

Naast de metingen van het alcoholgebruik van automobilisten voert de SWOV sinds 1993 een korte enquête uit onder de contactpersonen bij de politie. Die is bedoeld om enig inzicht te krijgen in de aard en omvang van het politietoezicht en in eventuele veranderingen daarin. De vragenlijst is als *bijlage 1* in dit verslag opgenomen.

2. Opzet en uitvoering van het onderzoek

De metingen van het alcoholgebruik van automobilisten in Zuid-Holland zijn in 1995 uitgevoerd door acht controleteams van de politie, gelijk verdeeld over de vier Zuidhollandse politieregio's. In elk van die regio's is één avondmeting en één nachtelijke meting uitgevoerd. Vier metingen hebben op vrijdag plaatsgevonden en eveneens vier op zaterdag. De onderzoeksperiode heeft zich uitgestrekt van 4 tot 12 november 1995. De nachtelijke metingen zijn op vrijdag uitgevoerd in Den Haag en Gouda, op zaterdag in Vlaardingen en de Hoeksche Waard. De avondmetingen zijn op vrijdag uitgevoerd in Noordwijk en Zoetermeer, op zaterdag in Dordrecht en Voorne.

Elk politieteam voert in principe per avond of nacht alcoholcontroles uit op zes verschillende locaties, die in overleg met de SWOV zijn uitgekozen. Op iedere locatie wordt drie kwartier achtereen gecontroleerd, waarna het team zich verplaatst naar de volgende locatie. Bij de controles houdt de politie willekeurige automobilisten staande, die een test moeten afleggen op een draagbare elektronische ademtester. Ten behoeve van het onderzoek wordt gebruik gemaakt van testers met cijfermatige uitlezing van een exact BAG-promillage (BAG = bloedalcoholgehalte; de wettelijke BAG-limiet ligt in Nederland op 0,50 promille). De testers die in 1995 zijn gebruikt, zijn van het fabrikaat Dräger, typen Alcotest 7410 en 7410+. Voor het gebruik van deze testers heeft het Gerechtelijk Laboratorium van het Ministerie van Justitie toestemming verleend.

Van elke geteste automobilist registreert de politie het geslacht, de leeftijd en de uitslag van de test. Van overtreders die op het politiebureau de ademanalyse voor bewijsdoeleinden moeten ondergaan, registreert de politie bovendien de herkomst (horecagelegenheid, sportkantine, bezoek/feestje, thuis, werk)

2.1. Steekproef

In vergelijking met 1994 is de steekproef van Zuidhollandse onderzoeksgebieden in 1995 enigszins gewijzigd. Het bleek in 1995 niet mogelijk medewerking te verkrijgen van de politie van Groot-IJsselmonde, hoewel die medewerking in eerste instantie was toegezegd. In voorgaande jaren heeft de politie van Groot-IJsselmonde steeds de metingen in Rotterdam voor haar rekening genomen.

De politie van Vlaardingen was wel bereid aan het onderzoek deel te nemen, zodat er in 1995 toch twee metingen in de politieregio Rotterdam-Rijnmond konden worden uitgevoerd. Een complicatie daarbij was, dat het SWOV-onderzoek gecombineerd moest worden met twee reeds geplande alcoholcontroles, één in Vlaardingen-West en één in Vlaardingen-Oost. In totaal zijn in Vlaardingen bijna 600 willekeurige automobilisten getest, hetgeen ongeveer het dubbele is van de aantallen in de overige onderzoeksgebieden. Vlaardingen zou daardoor een onevenredig zwaar stempel drukken op het totale resultaat van Zuid-Holland. Daarom is besloten alleen de resultaten van de metingen in Vlaardingen-West in de Zuidhollandse steekproef op te nemen. Dat voor Vlaardingen-West is gekozen

en niet voor Vlaardingen-Oost, komt omdat het alcoholgebruik in West beter overeenkwam met het alcoholgebruik dat in voorgaande jaren in Rotterdam is aangetroffen. De consequentie van deze keuze is, dat bij toekomstige onderzoeken ook steeds moet worden gemeten in Vlaardingen-West.

2.2. Uitvoering van het onderzoek

De vier politieteams die de avondmetingen hebben uitgevoerd, hebben in 1995 in totaal 1534 automobilisten staande gehouden en getest; de vier teams die de nachtelijke controles hebben uitgevoerd, in totaal 1.234.

2.3. Statistische analyse

De BAG-waarden van de automobilisten zijn ten behoeve van de analyse onderverdeeld in vijf klassen:

1. < 0,2 promille (niet-drinkers);
2. 0,2-0,5 promille (lichte drinkers);
3. 0,5-0,8 promille (lichte overtreders);
4. 0,8-1,3 promille (zwaardere overtreders);
5. $\geq 1,3$ promille (zeer zware overtreders).

De indeling in een BAG-klasse gebeurt in principe op basis van de uitslag van de ademtest op straat. Bij de automobilisten die op het politiebureau een ademanalyse voor bewijsdoeleinden hebben ondergaan, is het op straat gemeten BAG zonodig gecorrigeerd. De uitslag van de ademanalyse wordt daartoe eerst ontdaan van zijn correctiefactor. Vervolgens wordt daar een waarde bij opgeteld om te corrigeren voor de afbraak van alcohol in het tijdsbestek tussen de ademtest op straat en de ademanalyse op het bureau. De gemiddelde afbraak bedraagt 0,15 promille per uur.

De verzamelde gegevens zijn geanalyseerd met behulp van het log-lineaire analyseprogramma WPM (Weighted Poisson Model). Met behulp daarvan wordt nagegaan of er verschillen in het alcoholgebruik van de bestuurders bestaan naar jaar, gebied, dag en tijdstip, geslacht en leeftijd. In *bijlage 2* wordt een korte toelichting gegeven op deze analysemethode.

In het kader van dit onderzoek is tweezijdig getoetst op 5%-niveau: voor een significant effect moet de χ^2 -waarde groter zijn dan 3.84 bij één vrijheidsgraad; de Z-waarde moet groter zijn dan 1.96.

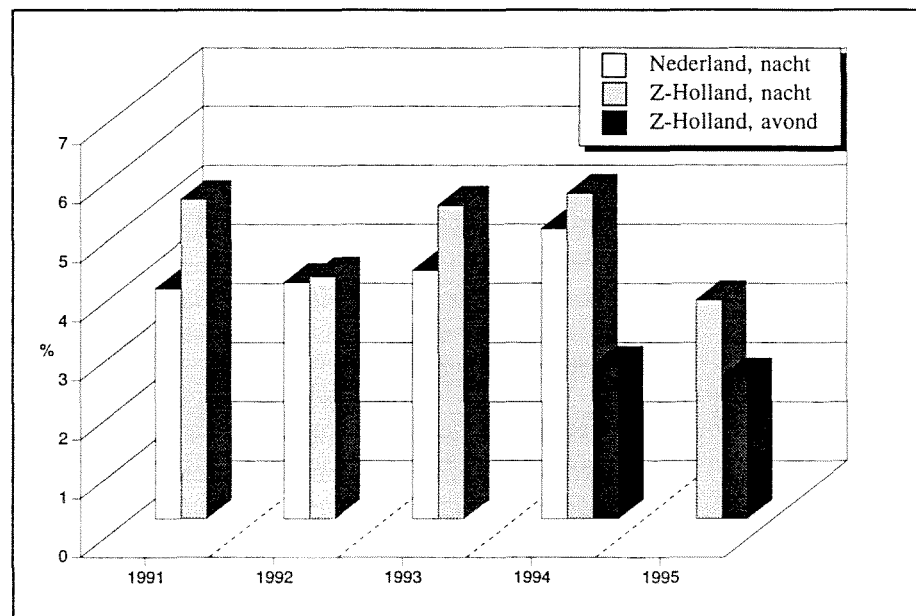
3. Resultaten van het onderzoek

De resultaten van het onderzoek naar het alcoholgebruik van automobilisten in Zuid-Holland worden in dit hoofdstuk besproken aan de hand van de tabellen 1 t/m 12 uit hoofdstuk 3.

De resultaten van de metingen in 1995 worden steeds vergeleken met de resultaten van de Zuidhollandse metingen in 1994. De resultaten van de nachtelijke metingen in 1995 worden ook vergeleken met de resultaten van de nachtelijke metingen die in 1994 in heel Nederland zijn uitgevoerd.

3.1. Alcoholgebruik naar dag van het weekend (tabel 1 en 2)

Op de vrijdag- en zaterdagavond had in het najaar van 1995 in Zuid-Holland 7,0% van de automobilisten alcohol gebruikt ($BAG \geq 0,20\%$), terwijl 2,4% in overtreding was ($BAG \geq 0,50\%$); 0,9% van de automobilisten had een $BAG \geq 0,8$ promille. Op vrijdag was het aandeel overtredders iets groter dan op zaterdag: 2,6% versus 2,2%. Ten opzichte van 1994 zijn er in Zuid-Holland geen significante veranderingen opgetreden. Recent vergelijkingsmateriaal over heel Nederland is niet voorhanden.

Ontwikkeling van het aandeel rijders onder invloed in het weekend, in Nederland en de provincie Zuid-Holland, 1991-1995.

In de vrijdag- en zaterdagnacht zijn in Zuid-Holland in 1995 minder drinkers ($BAG \geq 0,20$ promille) aangetroffen dan in 1994: 12,3% in 1994 versus 9,6% in 1995. Het aandeel overtredders ($BAG \geq 0,50$ promille) is eveneens afgenomen, namelijk van 5,5% in 1994 tot 3,7% in 1995. En tot slot is ook het aandeel zwaardere tot zeer zware overtredders ($BAG \geq 0,80$ promille) afgenomen, van 2,7% in 1994 tot 1,5% in 1995. Deze effecten zijn statistisch significant ($\chi^2 = 4.46$ resp. 4.24 resp. 4.05 bij $df = 4$; $Z = 2.11$ resp. 2.06 resp. 2.01).

In heel Nederland bedroeg het aandeel overtreeders in het najaar van 1994 4,9% en het aandeel zwaardere tot zeer zware overtreeders (BAG \geq 0,80 promille) 2,5%. De vergelijking met de landelijke situatie in 1995 kan pas worden gemaakt, wanneer de gegevens van alle provincies bekend zijn. De publikatie van die gegevens is medio 1996 te verwachten.

In de grafiek op de vorige pagina is de ontwikkeling van het aandeel overtreeders in weekendnachten in Zuid-Holland en in heel Nederland sinds 1991 weergegeven. Voor 1994 en 1995 zijn ook de Zuidhollandse overtreeders op de vrijdag- en zaterdagavond opgenomen.

De grafiek laat zien, dat het rijden onder invloed in weekendnachten in heel Nederland sinds 1992 een stijgende tendens vertoont. In Zuid-Holland was tot 1994 sprake van een vrij stabiel beeld, maar in 1995 is een duidelijke afname van het rijden onder invloed gemeten. Of de daling werkelijk zo groot is als uit het onderzoek naar voren komt, is echter twijfelachtig. In de volgende paragraaf wordt daar nader op ingegaan.

Op landelijke schaal was het aandeel overtreeders in de vrijdagnacht tot nu toe altijd groter dan in de zaterdagnacht. Ook in Zuid-Holland is dat in de afgelopen jaren steeds het geval geweest.

3.2. Alcoholgebruik naar dag en onderzoeksgebied (tabel 3 en 4)

's Avonds is in 1995 het hoogste percentage overtreeders aangetroffen in Noordwijk e.o., namelijk 3,1%, maar het verschil met de overige onderzoeksgebieden was kleiner dan in 1994. Het meest opvallend in 1995 is wellicht de toename van zeer zware overtredingen in Zoetermeer: van geen enkele in 1994 tot 0,7% in 1995. In Dordrecht is het totale aandeel overtreeders vrij fors toegenomen, van 0,8% in 1994 tot 2,1% in 1995, maar deze toename heeft vooral plaatsgehad in de categorie van betrekkelijk lichte overtredingen. In Voorne tot slot zijn geen veranderingen van betekenis opgetreden.

Het hoogste percentage overtreeders 's nachts is in 1995 aangetroffen in Den Haag (5,3%), het enige onderzoeksgebied waar het rijden onder invloed niet is verminderd. Maar opvallender is de sterke daling in Gouda: van 9,1% overtreeders in 1994 tot 3,6% in 1995. Wellicht is er in 1994 in Gouda sprake geweest van een toevallige uitschieter naar boven. Maar het is ook mogelijk dat de meting in 1995 verstoord is en daardoor een te rooskleurig beeld geeft. Enkele dagen voor de meting berichtte een landelijk ochtendblad namelijk, dat de geplande alcoholcontrole in Gouda niet zou doorgaan in verband met de acties van de politie tegen het arbeidsvoorwaardenbeleid van minister Dijkstal. Misschien hebben automobilisten daardoor toch rekening gehouden met een verhoogde kans op controle. In ieder geval kan de gemeten daling in Gouda niet het gevolg zijn van een algemene toename van het politietoezicht, want daarvan was in 1995 geen sprake (zie paragraaf 3.7).

In de Hoeksche Waard zijn in 1995 de minste overtredingen van de limiet geconstateerd: 2,6%. Ook in 1994 scoorde dit onderzoeksgebied het laagst, maar was het aandeel overtreeders wel groter, namelijk 4,0%.

In Vlaardingen(-West) waren in 1995 minder automobilisten in overtredding dan in 1994 in Rotterdam: respectievelijk 3,2% en 4,8%. In heel Vlaardingen (Oost + West) was het aandeel overtreeders overigens nog lager, namelijk 2,7%.

3.3. Alcoholgebruik naar dag en tijdstip (tabel 5 en 6)

's Avonds is het grootste aandeel overtreeders in 1995 op vrijdag aangetroffen tussen 20.00 en 22.00 uur (3,5%) en op zaterdag tussen 18.00 en 20.00 uur (3,3%). In 1994 werden ook op vrijdag de meeste overtreeders aangetroffen tussen 18.00 en 20.00 uur (4,3%), maar dat kwam vermoedelijk doordat een deel van de metingen toen kort voor Kerstmis plaatsvond en er in veel bedrijven kerstborrels werden gegeven.

De minste rijders onder invloed zijn in 1995 aangetroffen op zaterdagmiddag tussen 16.00 en 18.00 uur: 'slechts' 1,4% van de automobilisten was in overtreiding. Ook in 1994 zijn in deze periode de minste overtreeders aangetroffen, namelijk 0,3%.

In de *nacht* neemt het aandeel overtreeders in het algemeen toe naarmate het later wordt. Maar tegelijkertijd neemt het verkeersaanbod af. De absolute aantallen rijders onder invloed op verschillende tijdstippen van de weekendnachten ontlopen elkaar doorgaans dan ook niet veel. De Zuidhollandse situatie wijkt op dit punt niet belangrijk af van het landelijke beeld. In 1995 was het aandeel overtreeders na middernacht bijna tweemaal zo groot als voor middernacht: 4,3% versus 2,2%.

De afname van het rijden onder invloed in 1995 manifesteert zich in beide nachten en op alle tijdstippen, maar het sterkst in de zaterdagnacht tussen 2.00 en 4.00 uur: van 9,7% overtreeders in 1994 tot 3,4% in 1995. Als gevolg van de betrekkelijk kleine omvang van de steekproef is dit effect overigens net niet significant ($\chi^2 = 3.33$ bij $df = 1$; $Z = 1.82$).

Een ander opvallend gegeven is, dat de zwaarte van de overtreedingen in 1995 laat in de nacht niet toeneemt; integendeel, tussen 2.00 en 4.00 uur is in 1995 geen enkele zeer zware overtreder ($BAG \geq 1,3$ promille) aangetroffen. In 1994 was nog wel sprake van een duidelijke toename, zowel in Zuid-Holland als in heel Nederland.

3.4. Alcoholgebruik naar geslacht en leeftijd (tabel 7 en 8)

Mannelijke bestuurders waren in 1995 in Zuid-Holland verhoudingsgewijs bijna viermaal zo vaak in overtreiding als vrouwelijke: 's avonds 2,8% versus 1,0%, 's nachts 4,6% versus 1,0%. In vergelijking met 1994 is met name 's avonds het verschil tussen mannen en vrouwen wat kleiner geworden, maar dat effect is niet statistisch significant.

In heel Nederland was in 1994 in weekendnachten 6,1% van de mannelijke bestuurders in overtreiding tegen 1,8% van de vrouwelijke.

In Zuid-Holland was in 1995 's avonds 24% van de bestuurders van het vrouwelijk geslacht en 's nachts 25%; in 1994 zijn vrijwel dezelfde verdelingen naar geslacht aangetroffen.

In heel Nederland was in 1994 27% van alle nachtelijke bestuurders een vrouw.

Onder de vrouwelijke bestuurders in Zuid-Holland zijn in 1995 alleen overtreeders aangetroffen in de leeftijdsgroep van 25 t/m 49 jaar: 's avonds 1,6% en 's nachts 1,5%. In 1994 zijn 's avonds alleen vrouwelijke overtreeders aangetroffen in de leeftijdsgroep van 35 t/m 49 jaar, terwijl ze 's nachts in de hele leeftijdsgroep van 25 jaar en ouder voorkwamen. Deze laatste leeftijdsgroep kende in 1994 's nacht ook in heel Nederland meer overtreeders dan de leeftijdsgroep onder de 25 jaar.

De verschuivingen in het rijden onder invloed, die van 1994 op 1995 in Zuid-Holland tussen de leeftijdsgroepen zijn opgetreden, zijn overigens niet echt van betekenis. Daarvoor zijn de absolute aantallen vrouwelijke overtredders in Zuid-Holland te klein.

Bij de mannen onderscheidt de leeftijdsgroep van 35 jaar en ouder zich in ongunstige zin. In 1995 was 's avonds 3,5% van deze groep in overtreding en 's nachts 6,5%. Het verschil met mannen onder de 35 jaar (respectievelijk 1,8% en 3,0% overtredders) is statistisch significant: $\chi^2 = 7.20$ bij $df = 1$; $Z = 2.68$. In 1994 spande de leeftijdsgroep van 35 jaar en ouder in Zuid-Holland ook al de kroon met 3,8% overtredders 's avonds en 8,9% 's nachts. In heel Nederland onderscheidde zich in 1994 's nachts vooral de leeftijdsgroep van 35 t/m 49 jaar in ongunstige zin: 8,6% overtredders.

3.5. Herkomstverdeling van overtredders (tabel 9 en 10)

De herkomstverdeling van de 23 bestuurders die in 1995 's avonds zijn aangetroffen met een BAG $\geq 0,7$ promille, ziet er als volgt uit:

- horecagelegenheid (bar, café, restaurant, disco)	30%
- werk	26%
- thuis	22%
- sportkantine	4%
- anders/onbekend	17%

De belangrijkste verandering ten opzichte van 1994 is de stijging van het aandeel van horecagelegenheden en de daling van het aandeel van werk en thuis. Deze verschuiving is voor een deel te verklaren uit het feit dat bij de metingen in 1995 de periode van de kerstborrels nog niet was aangebroken. Overigens blijven de percentages overtredders die van hun werk of van huis kwamen, relatief hoog in vergelijking met 's nachts.

De herkomstverdeling van de 26 nachtelijke bestuurders in Zuid-Holland met een BAG $\geq 0,70$ promille was in 1995 als volgt:

- horecagelegenheid	50%
- bezoek/feestje	38%
- werk/thuis	8%
- overig/onbekend	6%

Deze verdeling wijkt niet belangrijk af van de Zuidhollandse verdeling in 1994. Ook in vergelijking met de landelijke herkomstverdeling van nachtelijke overtredders in 1994 zijn er geen verschillen van betekenis.

3.6. Alcoholgebruik naar politieregio (tabel 11 en 12)

In 1995 is 's avonds het hoogste percentages overtredders aangetroffen in de politieregio Hollands Midden (3,1%), maar het verschil met de overige drie regio's is veel kleiner dan in 1994.

's Nachts is het hoogste percentages overtredders aangetroffen in de politieregio Haaglanden, maar ook hier is het verschil met de overige regio's betrekkelijk klein. In 1994 zijn in de regio Hollands Midden bijna tweemaal zoveel overtredders aangetroffen als in de overige drie regio's. De regio Zuid-Holland-Zuid onderscheidt zich in 1995 in positieve zin.

3.7. Enquêteresultaten

De enquêteresultaten per provincie zijn slechts beperkt bruikbaar vanwege de zeer geringe steekproefomvang (acht onderzoeksgebieden). Over de resultaten zal dan ook pas uitvoerig worden gerapporteerd in het landelijke verslag dat na afloop van alle provinciale metingen wordt opgesteld. De volgende resultaten van de Zuidhollandse enquête zijn echter wel het vermelden waard:

- Volgens de politiecoördinatoren is het toezicht in Dordrecht en de Hoeksche Waard toegenomen (in beide gebieden met minder dan 50%), in Vlaardingen en Noordwijk gelijk gebleven, en in de vier overige onderzoeksgebieden afgenomen (met minder dan 50%).
- In Vlaardingen, Voorne, Dordrecht, de Hoeksche Waard en Den Haag zijn vrij regelmatig geplande, aselechte alcoholcontroles uitgevoerd; in Noordwijk incidenteel en in Zoetermeer en Gouda in het geheel niet.
- Aselechte alcoholcontrole door surveillance-teams heeft in Noordwijk regelmatig plaatsgevonden; in Gouda, Vlaardingen, Voorne, Dordrecht en de Hoeksche Waard incidenteel; in Den Haag en Zoetermeer is deze toezichtmethode niet toegepast.
- Alleen in Gouda en Vlaardingen was sprake van min of meer systematische alcoholcontrole onder betrokkenen bij ongevallen.

Al met al lijkt het niveau van politietoezicht in Zuid-Holland tussen 1994 en 1995 enigszins afgenomen te zijn.

4. Conclusies en aanbevelingen

De resultaten van het Rij- en drinkgewoontenonderzoek in 1995 laten voor de vrijdag- en zaterdagavond een vrijwel onveranderd beeld ten opzichte van 1994 zien. In de vrijdag- en zaterdagavond daarentegen is er sprake van een vrij sterke daling van het rijden onder invloed. Voor een betrekkelijk klein deel is deze daling wellicht te verklaren uit het feit dat Rotterdam in de steekproef van 1995 is vervangen door Vlaardingen. Maar de sterkste daling heeft zich voorgedaan in Gouda, terwijl ook in de Hoeksche Waard minder overtreeders zijn aangetroffen dan in 1994. Met name de daling in Gouda is moeilijk te verklaren, gezien het afgenomen niveau van politietoezicht in 1995.

Vermoedelijk hebben toevalsfactoren een belangrijke rol gespeeld bij de daling die in 1995 in Zuid-Holland is gemeten. Ook het nauwelijks veranderde alcoholgebruik op de vrijdag- en zaterdagavond wijst daarop. Vervolgens is dan de vraag of de resultaten van 1995 een te rooskleurig beeld geven, óf die van 1994 juist een te negatief beeld. Deze vraag valt op dit moment helaas niet te beantwoorden. Eventueel vervolgonderzoek in 1995 kan meer duidelijkheid scheppen, evenals een vergelijking tussen de geregistreerde alcohol-ongevallen in 1994 en 1995. Vooral nog lijkt het verstandig ervan uit gaan, dat de waarheid ongeveer in het midden zal liggen.

Ondanks de in 1995 geconstateerde daling van het rijden onder invloed in Zuid-Holland is er geen reden in het huidige niveau te berusten.

Ervaringen in het buitenland (bijvoorbeeld in de Scandinavische landen en in Australië) laten zien dat een gerichte en systematische aanpak van het probleem goede resultaten kan opleveren. Daarvoor is een pakket maatregelen nodig, dat onder andere bestaat uit voorlichting, educatie, rehabilitatie en het aanbieden van aantrekkelijke gedragsalternatieven. Maar een essentieel onderdeel vormt altijd een toezichtniveau van de politie waarbij verkeersdeelnemers het gevoel hebben dat overtreding van de wettelijke limiet een reële kans op betrapping en bestraffing oplevert. En daaraan ontbreekt het momenteel ten minste nog in een deel van Zuid-Holland. Dat komt niet alleen doordat er onvoldoende politiecapaciteit beschikbaar is voor het toezicht op alcoholgebruik in het verkeer, maar ook doordat het toezicht niet altijd optimaal is georganiseerd.

Ook zonder dat de beschikbare politiecapaciteit sterk wordt uitgebreid, is het wellicht mogelijk het toezichtniveau aanzienlijk te verhogen.

Er zouden bijvoorbeeld regionale vliegende alcoholbrigades opgericht kunnen worden, waarvoor alle basiseenheden in een regio gemiddeld één mandag capaciteit per week leveren. Enkele voordelen van zo'n vliegende brigade zijn:

- a. De brigade kan de controles spreiden over een hele politieregio door steeds drie kwartier achtereenvolgend op één locatie te controleren en zich daarna te verplaatsen naar een volgende locatie. Daardoor kunnen de controles zeer opvallend worden uitgevoerd, zonder dat verkeersdeelnemers ze gemakkelijk kunnen vermijden. De grote opvallendheid zorgt voor een preventief effect op alle passerende verkeersdeelnemers.
- b. De materialen die nodig zijn voor alcoholcontroles, kunnen zeer efficiënt worden ingezet.

- c. Als de brigade met een vaste transportploeg van twee mensen werkt, en eveneens met een vaste ploeg van twee mensen voor de afhandeling van verdachten, hoeft het betrappen van overtreders niet te leiden tot onderbreking of opheffing van de controle.
- d. Als de brigade gedurende langere tijd, bijvoorbeeld drie maanden, een min of meer vaste samenstelling houdt, krijgen de leden van de brigade een grote vaardigheid in het testen van bestuurders en in het afhandelen van verdachten. Ook dit kan de efficiëntie van het toezicht sterk bevorderen.

Tot slot een rekenvoorbeeld. In elk van de vier Zuidhollandse politie-regio's zou bijvoorbeeld een vliegende brigade van circa tien politiemensen kunnen worden gevormd, aangevuld met enkele (steeds wisselende) leden van de vrijwillige politie. Een team van deze omvang (bij weinig verkeersaanbod op te splitsen in twee teams) kan per avond/nacht ongeveer 1.000 bestuurders op alcoholgebruik testen. Voorwaarde is wel, dat steeds voldoende agenten aan het controleren kunnen blijven. En dat kan alleen als er binnen het team met een vaste transport- en afhandelploeg wordt gewerkt.

Als het team eens per week uitrukt, worden op jaarbasis ruim 200.000 willekeurige bestuurders in Zuid-Holland op alcoholgebruik gecontroleerd, hetgeen waarschijnlijk een forse toename is ten opzichte van het huidige aantal. Bij een dergelijk toezichtniveau is een aanzienlijke daling van het rijden onder invloed te verwachten. Om zo'n daling op betrekkelijk korte termijn te kunnen realiseren, is het van belang dat het publiek via de media en via posters op de hoogte wordt gebracht van het verscherpte toezicht.

Bijlage 1: Enquêteformulieren

Enquête SWOV-onderzoek Rij- en drinkgewoonten 1995

Onderzoekgebied: (< 100.000 inw.)

Contactpersoon:

A. Geef een globale schatting van de ontwikkeling van het alcohol-toezicht in het onderzoekgebied in 1995 ten opzichte van 1994:

☐ toegenomen met	☐ minder dan 50%
	☐ 50-100%
	☐ meer dan 100%
☐ afgenomen met	☐ minder dan 50%
	☐ meer dan 50%
☐ gelijk gebleven	

B. Zijn in 1995 in het onderzoekgebied de volgende soorten alcoholcontrole uitgevoerd:

1. geplande aselecte controles met een team van 6 of meer agenten	☐ ja, minstens 12 x per jaar
	☐ ja, tussen 6 en 12 x p.j.
	☐ ja, minder dan 6 x p.j.
	☐ nee
2. aselecte controles tijdens de surveillance	☐ ja, (bijna) dagelijks
	☐ ja, incidenteel
	☐ nee
3. selectieve controles tijdens de surveillance (bijvoorbeeld n.a.v. rijgedrag)	☐ ja, systematisch
	☐ ja, incidenteel
	☐ nee
4. alcoholcontrole bij ongevallen	☐ ja, systematisch
	☐ ja, incidenteel
	☐ nee

Enquête SWOV-onderzoek Rij- en drinkgewoonten 1995

Onderzoekgebied:

(> 100.000 inw.)

Contactpersoon:

A. Geef een globale schatting van de ontwikkeling van het alcohol-toezicht in het onderzoekgebied in 1995 ten opzichte van 1994:

- toegenomen met minder dan 50%
- 50-100%
- meer dan 100%
- afgenomen met minder dan 50%
- meer dan 50%
- gelijk gebleven

B. Zijn in 1995 in het onderzoekgebied de volgende soorten alcoholcontrole uitgevoerd:

1. geplande **aselecte** controles met een team van 6 of meer agenten
 - ja, minstens 24 x per jaar
 - ja, tussen 12 en 24 x p.j.
 - ja, minder dan 12 x p.j.
 - nee
2. **aselecte** controles tijdens de surveillance
 - ja, (bijna) dagelijks
 - ja, incidenteel
 - nee
3. **selectieve** controles tijdens de surveillance (bijvoorbeeld n.a.v. rijgedrag)
 - ja, systematisch
 - ja, incidenteel
 - nee
4. alcoholcontrole **bij ongevallen**
 - ja, systematisch
 - ja, incidenteel
 - nee

Bijlage 2: Toelichting WPM-analyse

WPM-analyse biedt de mogelijkheid niet alleen de samenhang tussen twee variabelen (bijvoorbeeld 'jaar * BAG') te toetsen, maar ook die tussen drie of vier variabelen (bijvoorbeeld 'jaar * geslacht * leeftijd * BAG').

Elke variabele is opgedeeld in een beperkt aantal klassen. Ten behoeve van de analyse worden de klassen steeds in twee groepen onderverdeeld (gedichotomiseerd). Per variabele is het aantal opdelingen gelijk aan het aantal klassen minus 1. De klasse(n) met een positief teken wordt/worden steeds vergeleken met de klasse(n) met een negatief teken. Klassen met de waarde 0 worden niet meer in de analyse betrokken.

Bij een variabele als 'geslacht' (twee klassen) is er slechts één vergelijking mogelijk, namelijk tussen mannen en vrouwen. De 'designmatrix' voor de analyse is dan: 1 -1.

De variabele 'leeftijd' is in vier klassen ingedeeld. De designmatrix bevat drie vergelijkingen. Welke dat zijn, hangt af van de vooraf - al dan niet expliciet - geformuleerde hypothesen. In dit geval is op grond van bevindingen in de rest van Nederland gekozen voor de volgende 'designmatrix':
1 -1 -1 1 (jongeren en ouderen versus de middengroepen)
1 0 0 1 (jongeren versus ouderen)
0 1 -1 0 (de groep van 25-35 jaar versus de groep van 35-50 jaar)

Of er significante verschillen in de BAG-verdeling naar geslacht enzovoort bestaan, blijkt uit de chi-kwadraatwaarde die uit de analyse volgt, in combinatie met het bijbehorende aantal vrijheidsgraden (df). De bijdrage van de verschillende klassen aan een eventueel significant effect blijkt uit de standaardscore (= Z-waarde) per deelanalyse.

Het is mogelijk, dat uit een analyse volgt dat er in het geheel genomen geen significante verschillen zijn in de BAG-verdeling naar een bepaald kenmerk (bijv. geslacht), maar dat er wel sprake is van een significant speciaal effect (bijvoorbeeld: onder de mannen komen verhoudingsgewijs meer zware overtreeders voor dan onder de vrouwen).

In het kader van het onderzoek naar het alcoholgebruik van automobilisten in Zuid-Holland is tweezijdig getoetst op 5%-niveau: voor een significant effect moet de χ^2 -waarde groter zijn dan 3.84 bij één vrijheidsgraad; de Z-waarde moet groter zijn dan 1.96.

Bijlage 3: Tabellen

Tabel 1a. Alcoholgebruik naar weekendavond in 1994

Tabel 1b. Alcoholgebruik naar weekendavond in 1995

Tabel 2a. Alcoholgebruik naar weekendnacht in 1994

Tabel 2b. Alcoholgebruik naar weekendnacht in 1995

Tabel 3a. Alcoholgebruik naar weekendavond en gebied in 1994

Tabel 3b. Alcoholgebruik naar weekendavond en gebied in 1995

Tabel 4a. Alcoholgebruik naar weekendnacht en gebied in 1994

Tabel 4b. Alcoholgebruik naar weekendnacht en gebied in 1995

Tabel 5a. Alcoholgebruik naar weekendavond en tijdstip in 1994

Tabel 5b. Alcoholgebruik naar weekendavond en tijdstip in 1995

Tabel 6a. Alcoholgebruik naar weekendnacht en tijdstip in 1994

Tabel 6b. Alcoholgebruik naar weekendnacht en tijdstip in 1995

Tabel 7a. Alcoholgebruik 's avonds naar geslacht en leeftijd in 1994

Tabel 7b. Alcoholgebruik 's avonds naar geslacht en leeftijd in 1995

Tabel 8a. Alcoholgebruik 's nachts naar geslacht en leeftijd in 1994

Tabel 8b. Alcoholgebruik 's nachts naar geslacht en leeftijd in 1995

Tabel 9a. Herkomst van overtreders 's avonds naar BAG-klasse in 1994

Tabel 9b. Herkomst van overtreders 's avonds naar BAG-klasse in 1995

Tabel 10a. Herkomst van overtreders 's nachts naar BAG-klasse in 1994

Tabel 10b. Herkomst van overtreders 's nachts naar BAG-klasse in 1995

Tabel 11a. Alcoholgebruik 's avonds naar politieregio in 1994

Tabel 11b. Alcoholgebruik 's avonds naar politieregio in 1995

Tabel 12a. Alcoholgebruik 's nachts naar politieregio in 1994

Tabel 12b. Alcoholgebruik 's nachts naar politieregio in 1995

tabel 1a. alcoholgebruik naar weekendavond, 1994

avond	n	bloedalcoholgehalte (bag-%o)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
vrijdag	768	3,6%	1,4%	1,2%	0,5%	3,1%
zaterdag	594	3,4%	1,0%	0,5%	0,3%	1,9%
totaal	1362	3,5%	1,2%	0,9%	0,4%	2,6%

tabel 2a. alcoholgebruik naar weekendnacht, 1994

nacht	n	bloedalcoholgehalte (bag-%o)				≥0,5
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	
vrijdag	599	8,7%	3,2%	2,5%	0,8%	6,5%
zaterdag	532	4,7%	2,3%	1,9%	0,2%	4,3%
totaal	1131	6,8%	2,7%	2,2%	0,5%	5,5%

tabel 1b. alcoholgebruik naar weekendavond, 1995

avond	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
vrijdag	728	4,7%	1,6%	0,4%	0,5%	2,6%
zaterdag	806	4,6%	1,2%	0,7%	0,2%	2,2%
totaal	1534	4,6%	1,4%	0,6%	0,4%	2,4%

tabel 2b. alcoholgebruik naar weekendnacht, 1995

nacht	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
vrijdag	662	8,4%	2,7%	1,2%	0,5%	4,4%
zaterdag	580	3,1%	1,6%	1,2%	0,2%	2,9%
totaal	1242	5,9%	2,2%	1,2%	0,3%	3,7%

tabel 3a. alcoholgebruik naar weekendavond en gebied, 1994

avond en gebied	n	bloedalcoholgehalte (bag-%o)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>vrijdag</i>						
noordwijk	461	4,1%	1,7%	1,5%	0,9%	4,1%
zoetermeer	307	2,9%	1,0%	0,7%	--	1,6%
totaal	768	3,6%	1,4%	1,2%	0,5%	3,1%
<i>zaterdag</i>						
dordrecht	255	3,9%	0,4%	--	0,4%	0,8%
voorne	339	2,9%	1,5%	0,9%	0,3%	2,7%
totaal	594	3,4%	1,0%	0,5%	0,3%	1,9%

tabel 4a. alcoholgebruik naar weekendnacht en gebied, 1994

nacht en gebied	n	bloedalcoholgehalte (bag-%o)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>vrijdag</i>						
den haag	379	10,6%	3,7%	1,3%	--	5,0%
gouda	220	5,5%	2,3%	4,5%	2,3%	9,1%
totaal	599	8,7%	3,2%	2,5%	0,8%	6,5%
<i>zaterdag</i>						
rotterdam	209	5,7%	1,9%	2,4%	0,5%	4,8%
hoekse waard	323	4,0%	2,5%	1,5%	--	4,0%
totaal	532	4,7%	2,3%	1,9%	0,2%	4,3%

tabel 3b. alcoholgebruik naar weekendavond en gebied, 1995

avond en gebied	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				≥0,5
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	
<i>vrijdag</i>						
noordwijk	323	5,3%	2,8%	--	0,3%	3,1%
zoetermeer	405	4,2%	0,7%	0,7%	0,7%	2,2%
totaal	728	4,7%	1,6%	0,4%	0,5%	2,6%
<i>zaterdag</i>						
dordrecht	423	4,0%	1,4%	0,5%	0,2%	2,1%
voorne	383	5,2%	1,0%	1,0%	0,3%	2,3%
totaal	806	4,6%	1,2%	0,7%	0,2%	2,2%

tabel 4b. alcoholgebruik naar weekendnacht en gebied, 1995

nacht en gebied	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				≥0,5
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	
<i>vrijdag</i>						
den haag	300	10,0%	3,3%	1,7%	0,3%	5,3%
gouda	362	6,9%	2,2%	0,8%	0,6%	3,6%
totaal	662	8,3%	2,7%	1,2%	0,5%	4,4%
<i>zaterdag</i>						
vlaardingen	314	2,9%	1,3%	1,6%	0,3%	3,2%
hoekse waard	266	3,4%	1,9%	0,8%	--	2,6%
totaal	580	3,1%	1,6%	1,2%	0,2%	2,9%

tabel 5a. alcoholgebruik naar weekendavond en tijdstip, 1994

avond en tijdstip	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>vrijdag</i>						
16-18 u.	270	3,0%	1,5%	0,7%	--	2,2%
18-20 u.	258	6,2%	1,6%	1,6%	1,2%	4,3%
20-22 u.	240	1,7%	1,3%	1,3%	0,4%	2,9%
totaal	768	3,6%	1,4%	1,2%	0,5%	3,1%
<i>zaterdag</i>						
16-18 u.	309	3,6%	0,3%	--	--	0,3%
18-20 u.	142	1,4%	2,1%	1,4%	0,7%	4,2%
20-22 u.	143	4,9%	1,4%	0,7%	0,7%	2,8%
totaal	594	3,4%	1,0%	0,5%	0,3%	1,9%

tabel 6a. alcoholgebruik naar weekendnacht en tijdstip, 1994

nacht en tijdstip	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>vrijdag</i>						
22-24 u.	280	7,5%	2,9%	1,8%	0,4%	5,0%
00-02 u.	177	6,8%	4,0%	1,7%	--	5,6%
02-04 u.	142	13,4%	2,8%	4,9%	2,8%	10,6%
totaal	599	8,7%	3,2%	2,5%	0,8%	6,5%
<i>zaterdag</i>						
22-24 u.	241	4,1%	1,2%	1,7%	--	2,9%
00-02 u.	188	3,2%	2,7%	0,5%	--	3,2%
02-04 u.	103	8,7%	3,9%	4,9%	1,0%	9,7%
totaal	532	4,7%	2,3%	1,9%	0,2%	4,3%

tabel 5b. alcoholgebruik naar weekendavond en tijdstip, 1995

avond en tijdstip	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>vrijdag</i>						
16-18 u.	268	3,0%	1,5%	0,4%	0,4%	2,2%
18-20 u.	261	7,3%	1,5%	--	0,8%	2,3%
20-22 u.	199	3,5%	2,0%	1,0%	0,5%	3,5%
totaal	728	4,7%	1,6%	0,4%	0,5%	2,6%
<i>zaterdag</i>						
16-18 u.	283	2,5%	0,7%	0,7%	--	1,4%
18-20 u.	209	8,6%	1,4%	1,0%	1,0%	3,3%
20-22 u.	341	3,8%	1,6%	0,6%	--	2,2%
totaal	806	4,6%	1,2%	0,7%	0,2%	2,2%

tabel 6b. alcoholgebruik naar weekendnacht en tijdstip, 1995

nacht en tijdstip	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>vrijdag</i>						
22-24 u.	252	9,9%	1,6%	0,4%	0,4%	2,4%
00-02 u.	270	7,8%	3,3%	0,7%	0,7%	4,8%
02-04 u.	140	6,4%	3,6%	3,6%	--	7,1%
totaal	662	8,3%	2,7%	1,2%	0,5%	4,4%
<i>zaterdag</i>						
22-24 u.	261	3,1%	1,1%	1,5%	--	2,7%
00-02 u.	200	3,5%	1,5%	1,0%	0,5%	3,0%
02-04 u.	119	2,5%	2,5%	0,8%	--	3,4%
totaal	580	3,1%	1,6%	1,2%	0,2%	2,9%

tabel 7a. alcoholgebruik 's avonds naar geslacht en leeftijd, 1994

geslacht en leeftijd	n	bloedalcoholgehalte (bag-%o)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>mannen</i>						
18-24 jr	162	4,9%	1,2%	0,6%	--	1,9%
25-34 jr	282	3,2%	0,7%	0,7%	1,1%	2,5%
35-49 jr	394	5,1%	2,0%	1,0%	--	3,0%
50 jr e.o.	215	2,3%	1,4%	2,3%	1,4%	5,1%
totaal	1053	4,0%	1,4%	1,1%	0,6%	3,1%
<i>vrouwen</i>						
18-24 jr	60	1,7%	--	--	--	--
25-34 jr	98	3,1%	--	--	--	--
35-49 jr	112	1,8%	1,8%	--	--	1,8%
50 jr e.o.	39	--	--	--	--	--
totaal	309	1,9%	0,6%	--	--	0,6%

tabel 8a. alcoholgebruik 's nachts naar geslacht en leeftijd, 1994

geslacht en leeftijd	n	bloedalcoholgehalte (bag-%o)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>mannen</i>						
18-24 jr	193	4,7%	3,1%	0,5%	--	3,6%
25-34 jr	257	8,9%	1,2%	4,3%	0,4%	5,8%
35-49 jr	269	9,7%	4,1%	3,7%	1,5%	9,3%
50 jr e.o.	124	7,3%	6,5%	0,8%	0,8%	8,1%
totaal	843	7,9%	3,3%	2,7%	0,7%	6,8%
<i>vrouwen</i>						
18-24 jr	71	5,6%	--	--	--	--
25-34 jr	88	--	1,1%	--	--	1,1%
35-49 jr	96	4,2%	1,0%	2,1%	--	3,1%
50 jr e.o.	33	6,1%	3,0%	--	--	3,0%
totaal	288	3,5%	1,0%	0,7%	--	1,7%

tabel 7b. alcoholgebruik 's avonds naar geslacht en leeftijd, 1995

geslacht en leeftijd	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>mannen</i>						
18-24 jr	155	1,9%	0,6%	--	--	0,6%
25-34 jr	335	3,6%	2,4%	--	--	2,4%
35-49 jr	437	5,7%	1,6%	0,9%	0,5%	3,0%
50 jr e.o.	240	5,4%	1,7%	1,7%	1,3%	4,6%
totaal	1167	4,5%	1,7%	0,7%	0,4%	2,8%
<i>vrouwen</i>						
18-24 jr	55	3,6%	--	--	--	--
25-34 jr	125	3,2%	1,6%	--	--	1,6%
35-49 jr	132	8,3%	--	0,8%	0,8%	1,5%
50 jr e.o.	55	1,8%	--	--	--	--
totaal	367	4,9%	0,5%	0,3%	0,3%	1,0%

tabel 8b. alcoholgebruik 's nachts naar geslacht en leeftijd, 1995

geslacht en leeftijd	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
<i>mannen</i>						
18-24 jr	220	3,2%	1,4%	0,9%	--	2,3%
25-34 jr	277	7,6%	2,9%	0,4%	0,4%	3,6%
35-49 jr	283	8,1%	3,2%	2,8%	0,7%	6,7%
50 jr e.o.	151	9,3%	3,3%	2,0%	0,7%	6,0%
totaal	931	7,0%	2,7%	1,5%	0,4%	4,6%
<i>vrouwen</i>						
18-24 jr	79	--	--	--	--	--
25-34 jr	103	3,9%	--	1,0%	--	1,0%
35-49 jr	89	4,2%	2,1%	--	--	2,1%
50 jr e.o.	34	--	--	--	--	--
totaal	311	2,6%	0,6%	0,3%	--	1,0%

tabel 9a. herkomst van overtreders 's avonds naar bag-klasse, 1994

bag-%o	n	herkomst				
		horeca	sport- kantine	werk	thuis	anders/ onbek.
0,7-0,8	6	--	33%	17%	50%	--
0,8-1,3	12	8%	--	58%	33%	--
≥ 1,3	6	33%	--	33%	33%	--
totaal	24	13%	8%	42%	38%	--

tabel 10a. herkomst van overtreders 's nachts naar bag-klasse, 1994

bag-%o	n	herkomst				
		horeca	sport- kantine	bezoek/ feestje	werk/ thuis	anders/ onbek.
0,7-0,8	5	40%	20%	20%	--	20%
0,8-1,3	24	42%	--	38%	21%	--
≥ 1,3	6	83%	--	--	--	17%
totaal	35	49%	3%	29%	14%	6%

tabel 9b. herkomst van overtreders 's avonds naar bag-klasse, 1995

bag-%o	n	herkomst				
		horeca	sport- kantine	werk	thuis	anders/ onbek.
0,7-0,8	8	38%	--	25%	25%	13%
0,8-1,3	9	11%	11%	44%	11%	22%
≥ 1,3	6	50%	--	--	33%	17%
totaal	23	30%	4%	26%	22%	17%

tabel 10b. herkomst van overtreders 's nachts naar bag-klasse, 1995

bag-%o	n	herkomst				
		horeca	sport- kantine	bezoek/ feestje	werk/ thuis	anders/ onbek.
0,7-0,8	8	50%	--	25%	25%	--
0,8-1,3	15	53%	--	47%	--	--
≥ 1,3	3	33%	--	33%	--	33%
totaal	26	50%	--	38%	8%	4%

tabel 11a. alcoholgebruik 's avonds naar politieregio, 1994

politieregio	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
haaglanden	307	2,9%	1,0%	0,7%	--	1,6%
hollands m.	461	4,1%	1,7%	1,5%	0,9%	4,1%
r'dam-rijnm.	339	2,9%	1,5%	0,9%	0,3%	2,7%
z-holland-z.	255	3,9%	0,4%	--	0,4%	0,8%
totaal	1362	3,5%	1,2%	0,9%	0,4%	2,6%

tabel 12a. alcoholgebruik 's nachts naar politieregio, 1994

politieregio	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
haaglanden	379	10,6%	3,7%	1,3%	--	5,0%
hollands m.	220	5,5%	2,3%	4,5%	2,3%	9,1%
r'dam-rijnm.	209	5,7%	1,9%	2,4%	0,5%	4,8%
z-holland-z.	323	4,0%	2,5%	1,5%	--	4,0%
totaal	1131	6,8%	2,7%	2,2%	0,5%	5,5%

tabel 11b. alcoholgebruik 's avonds naar politieregio, 1995

politieregio	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
haaglanden	405	4,2%	0,7%	0,7%	0,7%	2,2%
hollands m.	323	5,3%	2,8%	--	0,3%	3,1%
r'dam-rijnm.	383	5,2%	1,0%	1,0%	0,3%	2,3%
z-holland-z.	423	4,0%	1,4%	0,5%	0,2%	2,1%
totaal	1534	4,6%	1,4%	0,6%	0,4%	2,4%

tabel 12b. alcoholgebruik 's nachts naar politieregio, 1995

politieregio	n	bloedalcoholgehalte (bag-‰)				
		0,2-0,5	0,5-0,8	0,8-1,3	≥1,3	≥0,5
haaglanden	300	10,0%	3,3%	1,7%	0,3%	5,3%
hollands m.	362	6,9%	2,2%	0,8%	0,6%	3,6%
r'dam-rijnm.	314	2,9%	1,3%	1,6%	0,3%	3,2%
z-holland-z.	266	3,4%	1,9%	0,8%	--	2,6%
totaal	1242	5,9%	2,2%	1,2%	0,3%	3,7%